

Skane

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING

480 7. 1

Uppr. av Birger Andersson.

efter
i
Fru Elin Ekström.
Malmö.

480

Anmärkningar: 1.:

*Givare
Folkminnen
från Malmö*

Varulven.

Hur den blir till.:

Varulven blev till, därför att det var kvinnor, som var rädda för att föda barn. De kunde slippa ^{plågarna} om de, innan de gifte sig, skaffade en fölaham och kröp in i genom den nakna. Det skulle vara på natten och de fick inte säga något, medan de gjorde det, men de behövde inte vara ensamma utan kunde göra det flera på samma gång.:

(99 sid)

Uppt.: 2. (

2.
480

Varulven.:

De tre pigorna.:

En gång var det tre stycken pigor, som skulle krypa igenom en fölaham. De trodde att ingen visste om det men drängarna i gården hade fått reda på det, för slaktaren hade talat om, att töserna hadebett honom ta vara på en ham åt dem så de förstod var som var i göringen.:

Och när pigorna hade gått ut på en äng på natten och spännt opp hammen mellan ett par pinnar och klätt av sig skvatt nakna, så sprang drängarna fram från sitt gömställe och jagade bort töserna med spön och de fick springa nakna hela vägen hem och se'n fick ju hela byn reda på det.:

Men ifall de hade fått vara i fred, så hade deras barn blivit varulvar och maror, för pojkkarna blir varulvar och flickorna blir maror.:

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av Birger Andersson.

efter Fru Elin Ekström.

i Malmö.

Anmärkningar: 3.

480

~~V~~ Varulven.

Varulven tränger in i hus.

Varulven kan komma in i huset också. Det är farligast med sådana rum, som har lergolv, för de golven kan han äta sig igenom.

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

4

Upp. av Birger Andersson.

Anmärkningar: 4.

480

efter Fr. Elin Ekström.

i Malmö.

Varulven.

Utsende och egenskaper.

På dagarna är varulven precis som en vanlig mänsklig fast det finns en del folk, som kan se på en karl om han är varulv, men hur de ser det, vet jag inte.

Men på nätterna blir han som en stor hund och då springer han kring och söker efter kvinnor, som är med barn för varulven lever på foster. Och sådana kvinnor springer han efter och rusar på. Han biter ihjäl dem och river ut fostret och äter upp det.

5

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Upp. av Birger Andersson.

Anmärkningar: 5.

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö.

5/ Varulven.

Skydd mot.

En kvinna som är med barn skall inte gå ut, när det är mörkt, för det kan hända att det finns en varulv ute och då kan hon bli ihjälriven.

Men måste hon i alla fall gå utomhus, så skall hon släpa ett rep efter sig, för varulven kommer alltid bakifrån och har så hon då repet efter sig, så kan han inte komma närmre än till det.

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

6. 0

Mpp:t. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström
i Malmö.

Anmärkningar: 6. 480

Varulven.

Flickan som höll på att bli uppäten av varulven.

Det var en flicka som var med barn och hon var ute en kväll; då kom där en stor svart hund efter henne, men den sprang inte på henne utan bara grinade.

När hon kom till dörren och skulle gå in, kände hon att förklät höll på att falla av henne, det ena hängslet släpade på marken. Hon tog upp det, men knappt hade hon lyft det från marken, så var hunden över henne, så hon fick rusa in genom dörren och ändå var det nära att hon hade blivit biten. Det var varulven som hade varit efter henne, men så länge förkläsningen asade på marken, hade han inte makt att rusa på henne.

Malmö

F 7

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av

Birger Andersson

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö.:

Anmärkningar:

7.!

480

Varulven.:

Kvinnan som var gift med en varulv.:

Det var en fru, som var gift med en varulv, fast hon
inte visste om det. Så blev hon med barn och mannen
började känna på sig, att han skulle bli varulv igen.:

En dag, när de var ute och höstade, sade mannen till
hustrun, att hon skulle ta högaffeln med sig i sängen
på natten. "Du får slå men inte sticka," sade han.:

På natten blev mannen varulv och hustrun vaknade och
började slå efter honom. Hon visste förstås inte att
det var hennes man; hon kunde värja sig till solen rann
upp och då sprang hunden ut, men den hade rivit sönder
gröna kjol. Mannen var inte i sängen, men hon trodde
att han redan var ute på arbete och när hon kom ut på

Malm.

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

8. 8

Varulven.

480

Kvinnan som var gift med en varulv. (forts.)

åkern så var han där.

Men då fick hon se att mellan tänderna på honom satt
det gröna trådar. Då sade hon till honom: "Du var var-
ulv i natt"---"Nu har du frälst mig" sade han. För om
man talar om för en varulv att han är det, så blir
han fri. Men hade mannen sagt, att nu kunde hustrun gå
i hans ställe, så hade hon blivit mara.

9. 9

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mppt. av

Birger Andersson

efter

Fru Elin Ekström

Malmö.

Anmärkningar:

8.

480

8)

Gummorspeng.

Innan man förde ett barn till kyrkan för att döpas,
skulle man stoppa en peng innanför lindan, helst en
silverpeng, barnet skulle då aldrig vara utan pengar,
den skulle ligga kvar tills man kom hem från kyrkan
igen.

Anm: Gummorspeng=gudmoderspeng, gavs väl ursprungligen
av gudmodern, här kan vem som helst lämna den.

10
10

LUND'S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp. av

Birger Andersson

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö.:

Anmärkningar:

480

9.:

/ Råmjölken.:

Den första mjölken som kon ger, sedan hon kalvat, skall kalven dricka, annars blir kon inte lätt.:

På en del ställen gjorde de ~~kt~~ kalvadans av råmjölken, sedan kalven hade fått de första dropparna.:

Anm: "bli lätt" säges kon, sedan efterböden ^{fl}amfötts.:

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Ma

Mppt. av
Birger Andersson

efter
Fru Elin Ekström
i Malmö.

Anmärkningar:
10.

480

10/ Flogrönn, när kon kalvat.

När en ko hade kalvat, skulle man sätta flogrönn över stalldörren och i trösklen skulle man ha en kniv, så kunde ingen få makt ~~med~~ över kalven och det skyddade kon och mjölken också.

Anm: "Stall" är i Onsjö även namn för ladugård, man har sälunda häststall, koastall o.s.v.

LUND UNIV. FOLKMINNESSAMLING

/12

Mppt. av Birger Andersson

Anmärkningar: 11.:

480

efter Fru Elin Ekström

i Malmö.

Dödsvarsel:

Krister, vi kallade honom för morfar, fast det var han inte, gjorde likkistor, och han visste då i förväg, när det var till att slå ihop en kista igen.

En gång hade han köpt bräder och gjort en ny fårankäte. På kvällen när den var färdig, så stod han och tittade på den, och rätt vad det var, så började det att jämra och klaga i bräderna, det lät som de inte ville hålla ihop. När han kom in i stugan igen, sa' han att han trodde att det skulle hända någonting, fast han ~~xxxxxxxxxxxxxx~~ kunde inte förstå, vad det kunde bli. Men nästa morgon fick han beställning på en kista, som

LUND'S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Uppf. av
Birger Andersson

Anmärkningar:
12.:

efter
Fru Elin Ekström
i
Malmö.

12/ Dödsvarsel.:

När far var ung och tjänste soldat, fick han gå vakt
på Malmöhus. De hade straffängar där, och ibland be-
hövde de ha dem i kedjor. Far kunde aldrig risktigt
med de där kedjorna.:

En natt, när far hade vakten, så hörde han, hur det var
nå'n som släpade en sådan kedja i gången, där han
gick, han kunde inte se nå'n mänska, men till slut var
det alldeles framför fötterna på honom, och då slog
kedjan i golvet, så far sprang undan för att inte få
den på fötterna.:

Sen fick han veta, att just då hade en fånge dött.:

JUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING

7515

Mpp. av Birger Andersson

Anmärkningar: 13.:

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö.

3) Dopvattnets egenskaper.:

Min syster Hilma var på ett barndop en gång. Det var hemma i Skrävlinge. När prästen hade döpt barnet, tog hon skålen, som vattnet var i och bar ut i köket och se'n behövde hon skålen till något, så hon slog ut vattnet, hon hade inte reda på att det kunde vara bra till något.

Men efter en stund, kom barnets mor ut i köket och frågade vart dopvattnet hade tagit vägen, hon skulle ha det till att hälla på sina krukväxter, för då skulle de växa bra.

Det var ingen, som hade sett, när Hilma hälde ut vatt-

16 16

net, så hon tog ~~nykter~~ vatten i skålen och gav mo-
dern utan att låtsa om något. Men om blommerna blev bätt-
er av det, vet inte jag.

480

1717

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av Birger Andersson

efter
Fru Elin Ekström
i
Malmö.

Anmärkningar: 14.

480

14 Förplägnad till barnsängskvinna.

Efter födslen skulle barnsängskvinnan ha "barnaleja"
av alla grannkvinorna. Det var plättar och dricka-
supa, i senare tid fick hon också svätskonsoppa, men
gröt var aldrig brukligt.

Anm: Drickasupa=ölsupa, svagdricka och mjölk kokade
samman.

1818

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av

Birger Andersson

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö.

480

Anmärkningar:

15.

Badvatten till odöpt barn.

När man skulle bada ett odöpt barn, skulle vattnet vara intaget före solnedgången, annars kunde det finnas något som kunde skada barnet i vattnet.

1919

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppr. av Birger Andersson
efter Fru Elin Ekström
i Malmö.

Anmärkningar: 16.

480

14) Förberedelser vid barnsäng.

Man skulle inte ha för brått med att göra barnsängen i ordning och inte i förtid ta in vatten eller lägga fram lasar, för då fick kvinnan det svårt.

Fru Kristersen som var barnmorska hemma var alltid så nöga med att de aldrig skulle ha för brått.

Anm: Lase-trasa, duk.

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

290

480

Mppt. av
Birger Andersson

Anmärkningar:
17..

efter
Fru Elin Ekström

i

Malmö.:

✓ Eftervärkar lindras.

För att slippa eftervärkar, skulle barnsängskvinnan
ha mannens byxor under sig.:

De skulle ligga sträckta närmast under hennes ben
och ha framsidan upp.:

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

21
21

Mpp:t. av Birger Andersson
efter Fru Elin Ekström

Anmärkningar: 18.

480

Malmö

18) Namngivning.

Kalla upp.:

När man skall välja namn åt ett barn, skall man helst kalla upp en nyligen avlidne släkting.

Att ge barnet namn efter någon levande anförvant var inte bra.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

22

Mpp:t. av

Birger Andersson

efter

Fru Elin Ekström

Önmärkningar:

19.

480

Malmö

19/ Återupptagen digivning.

Det är aldrig bra att åter lägga ett barn till bröstet
sedan det en gång är avvant.

När Erik var liten och "hade bröstet", blev jag sjuk
så jag vände av honom. Men sen tyckte jag att han var
så klen, så han fick börja igen, men det blev heller al-
drig något av honom.

23

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Uppf. av Birgrr Andersson

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö

Anmärkningar: 20.

480

20/

Förbud:

Det var inte bra att tala om för någon, vad barnet skulle hetta, innan det var döpt, och prästen hade sagt namnet, för då kunde barnet aldrig hålla tyst med något.:

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

24

480

Mppt. av Birger Andersson

Anmärkningar: 21.

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö.

21

Förbud:

Barnet "sladdrigt."

Modern skulle inte gå och hälsa på någon, innan barnet
varit döpt, för då blev barnet "sladdrigt."

225

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mppt. av

Birger Andersson

Anmärkningar:

22

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

22

Förbud.

Skäver.

En kvinna, som är med barn, får inte äta korvändan,
för då får barnet skäver.

2626

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mppet. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö

480

Anmärkningar: 28

23)

Förbud.:

Skäver.:

En kvinna som är med barn, får inte hoppa eller kliva
över en skurviska (?) kvast, sopborste e.d. för då får
barnet skäver.:

278

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Mpp. av

Birger Andersson

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö.

Anmärkningar:

24.

24

Förbmid.

Skäver.

En kvinna, som ~~är~~ är med barn, får inte äta sylta, för
skulle det finnas bitar av grisöronen i syltan, får
barnet skäver.

280

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö

480

Anmärkningar:

25.

25/ Mot skäver.

Mot skäver hjälper det att stöpa bly, men det måste utföras av någon som kan konsten.

Jag har hört att de sätter en skål med vatten på den sjuke, och sedan häller de smält bly i vattnet och det skall göras tre gånger. De läser förstås något också, men vad det är vet jag inte och inte var de gör av blyet.

2929

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av
Birger Andersson

efters Fru Elih Ekström

i

Malmö

480

Anmärkningar:
26.!

26/

Mot skäver.

Har ett barn skäver, kan man bota det så här:

Man tar ett ägg, som man löskokar och bryter spetsen
av i lilländan, så att gulans syns. Sedan klipper man
två hårussar ur barnets hår, en längs med och en tvärs
över, så att hacket i håret blir som ett kors och de
hårstråna sätter man ned i ägget.

Sedan sätter man ut ägget så att fåglarna kan komma
åt det och när de har tagit hårstråna, får de skävern
i stället för barnet.

LUND'S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

30
30

Mpp:t. av Birger Andersson

Anmärkningar: 27;:

480

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö

27) Skäver.

Målesjuka är en sorts skäver.

Mot den hjälper det att draga barnet nio gånger genom
en garnhärv, först tre gånger rätt, sedan tre gånger
avigt och till slut tre gånger rätt igen.

3/31

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Ölpt. av

Birger Andersson

cfrer

Fru Elin Ekström

i

Malmö

Anmärkningar: 28

480

28)

Förbud.

Skäver.

En kvinna som är med barn, får inte låta ta mätt på sig eller mäta ut något på sin kropp, då får barnet målesjukan.

JUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

32

32

Mppt. av
Birger Andersson

efter
Fru Elin Ekström

i

Malö

Anmärkningar:
29

480

19

Förbud.

Skäver.

En kvinna som är med barn får inte kasta bort avkam-
mat hår, utan det måste hon bränna upp. Får fåglarna
ta på det och använder det att bygga bo med, så får
barnet skäver.

33 33

JUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mppt. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö

480

Anmärkningar: 30

36/

Förbud.:

En kvinna som är med barn, får inte göra något vid sina tänder innan födslen, om hon har aldrig sådan tandvärk, för då får barnet aldrig några bra tänder.

34

LUND'S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Upptr. av

Birger Andersson

Anmärkningar:

31

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

3/

Förbud,

Slaget;

När det är slakt, kan det hända att en kvinna, som är med barn, måste hjälpa till ifall det inte finns folk nog på gården.

Men då får hon på ingå vilkor röra i blodet, för då får barnet ~~skrämma~~ slaget.

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

35

Mppt. av
Birger Andersson
efter Fru Elin Ekström

Anmärkningar:
32

480

Malmö

31

Slaget.

Det var en man som hette Viggesson och han hade slaget. När hans mor gick med honom skulle de skjuta en gammal gårds hund, men de sköt först så illa, så han blev bara skadad, och då rusade han ikring och tjöt, han sprang på modern och hon blev skrämd, så Viggesson fick slaget sedan.

Ingen visste om det så länge han var liten, för det syntes inte, men en gång när han var på en begravning så kom det på honom och han började tjuta mitt under begravningen; det låt alldeles som hunden tjöt, när de sköt honom.

36

LUND'S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av Birger Andersson

Anmärkningar: 33

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

30/ Havandeskap.

"Vulemånader".

Är en kvinna med barn, får hon vara rädd om sig under
de udda månaderna (d.v.s. havandeskapets 1:sta, 3:dje
o.s.v.; ej kalendermånad.)

De kallas vulemånader och under dem har modern lätt
för att skaffa barnet lyte.

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

37³⁷

Mpp:t. av Birger Andersson

Anmärkningar: 34

480

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö .

37/ Lyte.

En fru som jag känner var med barn; hon stod vid spisen och kokade saft en gång, och då stänkte det några droppar i ansiktet på henne. De brännde henne så hon ryckte till och när barnet sedan föddes, hade det röda fläckar precis där saftfläckarna hade varit på modern.

3838

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av Birger Andersson

Anmärkningar: 35

480

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

35/ Lyte:

När jag gick med Erik, så var min bror hemma hos oss och på skämt stötte han till mig med en penna i nacken, men Erik fick alldeles som en håla i huvudet och det växte aldrig något hår där.

JUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

39

Mpp:t. av Birger Andersson

Anmärkningar: 36

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

480

36/ Badvatten åt:

odöpta barn,

Innan man hällde ut vattnet som ett odöpt barn badat i, skulle man kasta ett glödande kol i det, annars kunde de osynliga få makt med barnet,

40
40

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Upptr. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

480

Anmärkningar: 37

27/ Kyrktagning:

En kvinna som fött barn fick inte gå i kyrkan innan hon blivit kyrktagen och helst skulle hon inte gå ut alls.

Vid kyrktagningen var det mycket nog med att hon föll på knä vid rätt sida av altarringen. Hade hon fött ett gossebarn skulle hon ligga till höger, ett flickebarn till vänster; lade hon sig fel, kunde pojken bli "tös-aktig" och flickan kunde bli skäggig.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

41 41

Mppt. av
Birger Andersson

efter
Fru Elin Ekström

i
Malmö

Anmärkningar:
38

480

38/
Förbud.

Dop.

Skulle flera barn döpas vid samma tillfälle, skulle
flickorna döpas före pojkena, annars blevo de skäggiga,
när de växte upp.

4242

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp. av
Birger Andersson

efter
Fru Elin Ekström

i
Malmö

Anmärkningar: 39

480

39
Varsel.:

Dop.:

om barnet skrek bra, när prästen hällde vattnet över
det, skulle det bli en god sångare.

43 43

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Uppr. av Birger Andersson

Anmärkningar: 40

efter Fru Elin Ekström

i

Malmö

✓/✓
Dop.:

Gudmodern skulle läsa efter prästen under dopritualen,,
annars blev barnet "tonimmelt" (fick svårt att lära)

44 44

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Mapp. av
Birger Andersson

Anmärkningar: 41

efter
Fru Elin Ekström

i
Malmö

44 Dop.!

Gudmoden skulle dopdagen ha ~~varit~~ nytvättat linne på
sig, annars blev barnet smutsfärdigt.

4545

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mppt. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

i Malmö

480

Anmärkningar: 42

11/ Tvättvatten åt nyfödd.

När barnet blivit tvättat efter födslen, fick man inte slänga ut vattnet i det fria. Det skulle grävas ned inomhus, annars kunde trollen få makt med barnet;

4646

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mppt. av Birger Andersson

efter

Fru Elin Ekström

i

Malmö

Anmärkningar: 43

480

43) Födsel:

Man får inte bränna upp något efter en födsel utan både navelsträng och efterbörd skall grävas ned inomhus.

4747

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mapp. av Birger Andersson

efter
Fra Elin Ekström
i
Malmö

480

Anmärkningar: 44

✓✓ Förbud:

Om man tagit barnet ur vaggan, skall man låta den stå
stilla och se till att ingen av tanklöshet; vaggar med
den, för då blir barnet elakt.

4848

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

480

Mpp:t. av Birger Andersson

efter Fru Elin Ekström

Anmärkningar: RT 45

i

Malmö

45 Matförbud.

Den som åt grisarumpan, växte nedåt, sa far alltid till oss gluttar, men det var nog för att han ville ha den själv, för han tyckte att den var det bäst på hela griesen;

49 49

LUND S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Mpp:t. av Birger Andersson

Anmärkningar: 46

480

efters

Fru Elin Ekström

i

Malmö

46) Navelsträng.

Botar lyte.

När barnet är fött skall man torka och bränna navelsträngen; askan kan bota barnet från lyte.

I Hässleholm bodde en fru bredvid vårt och hon hade i ett skåp askar med navelsträngsaska för vart och ett av sina barn.